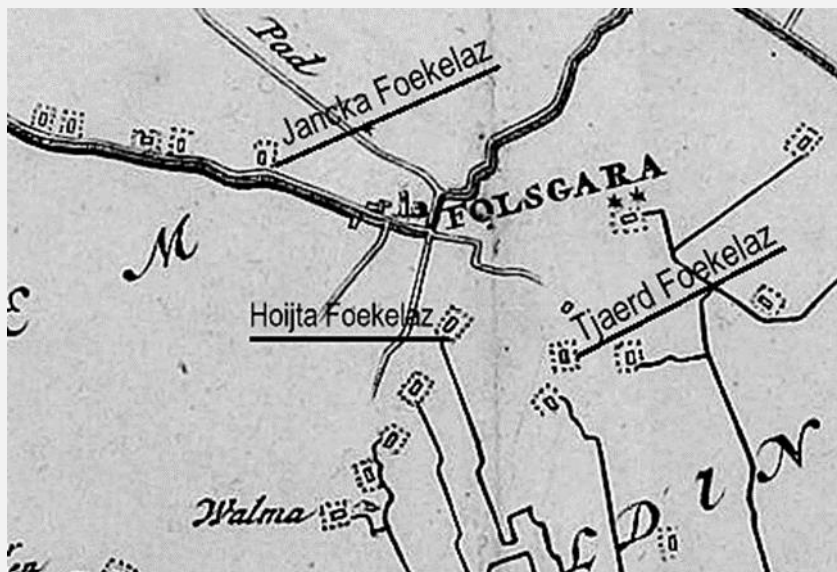

Dorpscanon van Folsgeare

De grafstenen van de Foekema's

© Foto: Tresoar

De Grafstenen van de Foekema's

Voorin de kerk van Folsgeare staan, in twee mooie houten kistjes, de grafstenen van **Hoyte Wybes Foekema** (1583-1661) en twee van zijn kinderen: **Ulbe Hoytes** (1611-1618) en **Wybe Hoytes** (1619-1641).

De stenen zijn in 2002 teruggevonden tijdens de aanleg van de centrale verwarming in de kerk door Harmen Foekema uit Wergea, een regelrechte afstammeling van Hoyte Wybes Foekema.

Het is al eeuwen geleden dat deze familie in Folsgeare woonde en een belangrijke rol speelde in de gemeenschap in en rond het dorp.

De oudste gegevens over deze familie komen uit het register van aanbreng uit 1511. Onder het hoofdstuk Folsgeare wordt drie maal een Foekelaz (Foekema) genoemd: Jancka, Hoyte en Tjaerd Foekelaz. Zeker is het niet, maar mogelijk zijn het broers van elkaar.

Uit de stukken blijkt dat het gaat om een belangrijke familie.

Jancka Foekelaz woont aan de Tsjaerddyk 31 en Hoyte (Hoiyta) Foekelaz op de locatie van de eind 19e eeuw afgebrande boerderij van Breeuwsma (nu

Dorpscanon van Folsgeare

De grafstenen van de Foekema's

Wallemadyk). Beide boerderijen zijn gedeeltelijk eigengeërfde boerderijen, dat een aanwijzing is dat ze hier al langere tijd wonen.

Tjaerd Foekelaz is meier (huurder) op de boerderij aan de Folsgeasterleane 2.

De grafstenen:

Hoyte Wybes Foekema is een nazaat van de eerder genoemde Jancka Foekelaz die rond 1500 aan de Tsjaerddyk boerde.

Hij werd in 1583 in Folsgeare geboren.

De ouders van Hoyte waren Wybe Ulbes en Reynsck Hoytedr. Zij verhuizen rond 1600 naar Foekema State in Tjalhuizum. Aan deze state ontleen ze hun achternaam.

Wybe was hier dorpsrechter, een baan met status die lang in de familie bleef.

Als Hoyte veertien jaar is, wil zijn vader hem laten studeren. Hij geeft hem op als beneficiant (dit betekent: begunstigde) van het Sint Geertruidsleen in Abbega. Dat kon alleen als je familie was van de stichter van dit leen, de pastoor van Abbega. Omdat er meer gegadigden waren, volgden er processen om te bepalen wie het meest naaste familielid was.

In die tijd was er geen burgerlijke stand, alles moest via mondelinge overlevering bepaald worden. Dat gaf veel geschillen en misverstanden.

Hoyte Wybes trouwt op 3 juli 1608 met Hilty Jansdr, een rijke boerendochter uit Oldeklooster. Na hun huwelijk verhuizen ze naar Folsgeare, waar hij meier wordt op Walma state. Ze krijgen tien kinderen waarvan twee jong overlijden.

Ulbe Hoytes wordt maar 8 jaar. Zijn broer Wybe Hoytes overlijdt op 6 juni 1641 op de leeftijd van 22 jaar en zes maanden. Hij wordt onder dezelfde steen begraven als zijn jongere broer Ulbe.

Dorpscanon van Folsgeare

De grafstenen van de Foekema's

Anno 1618 den negentienden dach des maents augustis is in den here gerust Ulbe Hoite en leit hier begraven

Anno 1641 den 6 Junius (juni) Is in den heere gerust den eerzame Wybe Hoites olt 22 jaer en 6 manten ende ligt hier begraven

Het onversierde familiewapen van de Foekema's begin 17^e eeuw

Foto: Harmen Foekema

Hoyte Wybes had veel invloed op het dagelijkse leven in Folsgeare. In 1632 wordt hij door de grietman (burgemeester) aangesteld als dorpsrechter in het dorp. De grietman is verantwoordelijk voor de handhaving van rust en orde in de grietenij (gemeente). Hiervoor stelt hij in elk dorp een dorpsrechter aan.

Een **dorpsrechter** zorgt ervoor dat conflicten onderling geregeld worden en hij ziet erop toe dat de verkoop van landerijen en huizen correct wordt geregeld. Hij komt op voor de belangen van het dorp bij de gemeente en provincie.

Daarnaast heeft hij tot taak vredebrekers te arresteren en aan het college van grietman en bijzitters voor te geleiden en misdrijven aan de grietman te melden. Kleine zaken mag de dorpsrechter zelf afhandelen.

De grietmannen hebben de taak alle excessen te bestraffen, met uitzondering van halszaken, welke zij aan het 'overste gherecht' moeten voorleggen ter berechting.

De functie als dorpsrechter verleent de betrokkenen veel status. Om dit te laten zien aan de buitenwereld, wordt vaak een eigen familiewapen gekozen dat na hun dood op hun grafsteen wordt afgebeeld.

Dorpscanon van Folsgeare

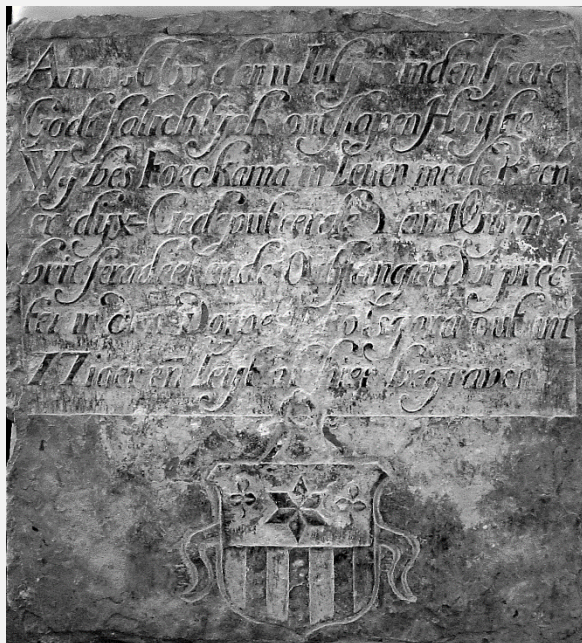
De grafstenen van de Foekema's

Naast dorpsrechter is Hoyte Wybes in 1634 ook dijkgedeputeerde en mederechter van Wymbritseradiel.

In 1640 wordt hij meier van de pastorieboerderij. Hier hoort ook de functie van kerkvoogd bij.

Hoyte ging op latere leeftijd in Sneek wonen op het Suyrend (Zuidend), vlak bij de huidige waterpoort. Uit de vele transacties die hij doet, blijkt dat hij een vermogend man moet zijn geweest.

Hoyte Wybes Foekema overlijdt in 1661 en wordt in de hervormde kerk van Folsgeare begraven naast zijn twee kinderen. Dat moet vanwege zijn status zijn, want Hoyte was katholiek. Na de reformatie in 1580 waren veel mensen overgegaan naar het "nieuwe geloof". Zij die de katholieke kerk trouw bleven, werden toen uitgesloten van maatschappelijke- en bestuursfuncties. Hoyte Wybes kon op basis van zijn status nog kerkvoogd blijven. De meeste van zijn kinderen die katholiek bleven, kwamen niet meer in aanmerking voor deze functies. Daardoor misten ze veel inkomsten en langzaam verarmde de familie.

Anno 1661 den 11 juli in den heere Godt zalichlijck ontslapen Hoiyte Wybes Foeckema in leven mede rechter dijk-gedeputeerde van Wymbritseradeel ende ontvanger dorpsrechter in den dorpe Folsgara oud int 77 jaar en leijt alhier begraven.

Het versierde familiewapen van de Foekema's eind 17^e eeuw.

Dorpscanon van Folsgeare

De grafstenen van de Foekema's

Na het overlijden van Hoyte Wybes Foekema woont alleen Jan Hoytes Foekema met zijn gezin nog in het dorp. Diens zonen Yme Jans en Wybe Jans wonen ook op de pastorieboerderij en zijn om de beurt kerkvoogd. Yme wordt in 1707 in de kerk begraven.

Wybe Jans is, net als zijn voorouders, dijkgedeputeerde en dorpsrechter. Na zijn overlijden in 1716 laat hij een, voor die tijd, enorme som van 400 carolus guldens na aan de kerk.

Daarna wordt het stil wat betreft de Foekema's in Folsgeare.

Colofon

Tekst: Harmen Foekma, Atse Bruin

Bewerking: Wytske Heida

Foto's: Harmen Foekema

Kaartje: Tresoar

Disclaimer: Voor alle foto's geldt, dat er zorgvuldig is uitgezocht wie de eigenaar is en is toestemming gevraagd en gekregen voor gebruik in dit venster. Vensters over personen zijn geplaatst na feedback met betrokkene. Mocht er desondanks iets niet correct zijn, gelieve de redactie te informeren.